

המכון הישראלי למנהיגות בית ספרית
المعهد الاسرائيلي للقيادة المدرسية

משרד החינוך
Ministry of Education
وزارة المعارف

אתגר צל-תלמיד

SHADOW A STUDENT CHALLENGE

צעד שלישי

צל

יומן צל

עמ' 10-17

צעד שני

הכן

פעילויות הכנה

עמ' 3-9

צעד ראשון

היכון

הלך הרח

עמ' 2

צעד חמישי

פעל (Hacks)

דפי עבודה והשראה לפעולה ול HACKS

עמ' 18-25

צעד רביעי

התבונן

דף עבודה

עמ' 17-18

אתגר צל-תלמיד הינו כלי עבודה עוצמתי עבור מנהלים, מנהלות ומנהיגי חינוך. הוא טומן בחובו פוטנציאל גדול מאוד להכיר את הזירות וההתרחשויות החינוכיות בבית הספר מזווית שונה, ייחודית ובלתי אמצעית. הכלי מזמין אתכם להיות "צל תלמיד/ה" ליום אחד.

בעזרת הנחיות שהכלי מציע תבחרו באחד התלמידים/ות בבית הספר שלכם ובמהלך יום לימודים אחד תתבקשו להתבונן בבית הספר דרך עיניהם, נקודת מבטם והאופן שבו הם חווים אותו. לא מדובר בתצפית. אתם תהיו תלמידים ליום אחד, תשתתפו בשיעור ספורט, תפתרו תרגילים ותעשו את כל מה שהתלמידים עושים במהלך היום. כבר אמרנו - אתגר! מטרת הכלי לסייע לכם לצאת אל המסע המרתק והמלמד הזה ולהפיק ממנו את המיטב. ינואר 2022, שבט תשפ"ב

צפו
בסרטון

בסרטון המצורף תוכלו להתרשם ממקור ראשון דרך חוויתה של קרן ריטר איך נראה ומרגיש לעשות אתגר צל-תלמיד, מה השיקולים שהנחו אותה בבחירה באתגר ואיזה תובנות משמעותיות היא חילצה ממנו.

לינק לסרטון ביוטיוב:
<https://www.youtube.com/watch?v=MYMyqiLVcPs>

הכלי המקורי פותח בשותפות של IDEO ו Stanford d.school's K12 Lab Network, בתמיכתה של קרן William and Flora Hewlett.

לינק: <https://drive.google.com/file/d/17Tc1r0LXaPBPyH45ihsET33ZFnhS02wZ/view>

הכלי שלפניכם תורגם באישור היוצרים, הורחב ונערך עריכה מדעית על ידי גילי לייבושור ואריאב יוסט, מו"פ מכון אבני ראשה. ברצוננו להודות לבן אריאלי, דנה פריבס ויונתן שיף על ההכוונה וההיכרות עם כלי זה.

BROUGHT TO YOU BY

IDEO d.

WITH SUPPORT FROM

אתגר צל-תלמיד כשמו כן הוא. הוא מהווה אתגר, הן ברמה האישית והן ברמה המקצועית, אבל ככל
אתגר שצולחים אותו, הוא מסקרן, מפתיע ובעיקר מלמד רבות.
עבור מנהלים ומנהלות, להיות אפילו ליום אחד, כאחד התלמידים בבית הספר אותו הם עצמם מנהלים,
זה מאתגר.
להצליח להיות צל של ממש אפילו ליום אחד, להניח הכל בצד, לשנות את כיוון המחשבה, להפוך
את הפעילות האינטנסיבית היומיומית להקשבה אמפתית ויותר מכל לנסות לשחרר את כל ההנחות
המוקדמות, את כל מה שחושבים שידעים על בית הספר, זה ממש מאתגר.
לצד האתגרים התוך-אישיים, ישנם אתגרים בינאישיים הדורשים הכנה והסתגלות, היות ואתגר זה של
המנהל עשויה להוציא לא מעט אנשים מאזורי הנוחות שלהם, לפחות בתחילת הדרך, עד שהשימוש בכלי
יהפוך להיות חלק מתרבות בית הספר.

לפניכם מספר תמרורי הכוונה
שיסייעו לכם להעריך באופן כזה שגם
אחרים יוכלו להנות מ'צילכם':

דאגו ליצור תחושת בטחון בקרב אנשי הצוות, ההורים והתלמידים.
דאגו שיהיה מובן לכולם שהמהלך לא נועד להעריך או לשפוט, לא
את תפקודו של התלמיד אליו המנהל מתלווה ולא את תפקודם של
אנשי הצוות באופן פרטני. המהלך כולו מתבסס ומטמיע תרבות של
אמון, התפתחות, שיפור ולמידה ולא תרבות שיפוטית וביקורתית.

היו מודל לסקרנות ולמידה. זהו מהלך של סקרנות ולמידה וניסיון
שלכם לצאת מאזורי הנוחות ולאתגר את הנוחות היסוד שלכם, ובכך
להוות מודל לכל באי בית הספר.

התייעצו עם מי שיוכל לסייע לכם לחשוף נקודות עיוורון שלכם
לפני צאתכם לדרך. את מי צריך להכין ועם מי עוד כדאי לדבר.

הפעילו מידה לא מבוטלת של מודעות עצמית וכנות
בתהליך התכנון ובהיותכם 'צל'.

המנגינה והלך הרוח - המנגינה והלך הרוח שאיתם תציגו
את האתגר ותתנהלו במהלכו, חשובים לא פחות מהאתגר
עצמו. לפיכך תוכלו למצוא בכלי הצעות 'ללחנים' שיסייעו
לכם להיות 'צל' באופן שיחווה כמהלך של סקרנות
אמפתית ושאלות שיסייעו לכם לתכנן מהלך מיטיב.

המטרה

מטרת שלב ההכנה היא לסייע לכם להתכונן לחווית צל משמעותית.

הלך רוח

בחינת הנחות - תוכלו ללמוד הרבה יותר מאתגר הצל אם תביטו על הדברים שתפגשו מתוך נקודת מבט חדשה, רעננה (Beginner's eyes), לעומת מצב בו תגיעו לאתגר עם דעות קבועות מראש לגבי מה לדעתכם אתם הולכים לראות בבית הספר שלכם. היות וזה לא פשוט להגיע עם הלך רוח כזה (Mindset), שלב ההכנה יסייע לכם בכך.

מהלך זה נועד להיות מלמד עבורכם ואמפתי עבור הסיבה. צאו אליו מתוך עמדה סקרנית, התחברו למקומות שמסקרנים אתכם באופן אישי, שיש לכם שאלות לגביהם ופעלו באופן שהתלמידים, הצוות וההורים ירגישו את הכוונה האוטנטית שלכם לראות איך תלמידים חווים את בית הספר, ממש דרך העיניים שלהם.

הלך רוח זה של סקרנות אמפתית יסייע לכם לתכנן את יום הצל מתוך מודעות לאופן שבו הוא יכול להחוות על ידי הסובבים אתכם והשותפים שלכם ויסייע לכם לשים לב לנקודות עיוורון ולהיבטים אחרים.

בכלי משובצות תובנות ועצות של מנהלים שכבר עשו את האתגר. יחד עם זאת, לא בטוח שהתובנות הללו רלוונטיות באופן ספציפי לבית הספר שלכם לכן, יהיה חשוב שתדייקו את האתגר להקשר המקומי שלכם.

פעילויות

1. נסחו מטרות למידה עבור יום הצל שלכם.
2. בחרו תלמיד/ה שאלו אותו האם הוא מעוניין להשתתף באתגר.
3. תאמו את יום האתגר עם התלמיד, הוריו וצוות בית הספר.
4. הסבירו לכלל צוות בית הספר ולכלל התלמידים את הרעיון העומד מאחורי אתגר צל-תלמיד.

זמנים

- תכננו להקדיש שעה לשם תרגיל הכנה עצמית.
- תכננו להקדיש זמן לתיאומים והכנות.

אנשים שעשו את האתגר מספרים

”הייתי צריכה לוותר על העדשה שבדרך כלל אני רואה את הדברים דרכה. עקבתי אחר ההנחיות ולא הערכתי את המורים או את התלמידים. הערכתי את החוויה שלי כתלמידה.”

Mary Seltzer, Lakeview Elementary School

הטילו ספק בהנחות המוקדמות שלכם

אפילו אם כבר הייתם צל בעבר, כל אתגר הוא בעל ייחודיות משל עצמו. תלמדו הכי הרבה מתהליך הצל באמצעות התבוננות שלא נשענת על הנחת הנחות מוקדמות. מכיוון שזה יותר קל להגיד מלעשות, מוצעת הפרקטיקה הבאה: כתבו כאן את ההנחות הללו. כתיבה מראש של ההנחות המוקדמות של מה שאתם מצפים לראות, תסייע לכם לשים לב מתי אתם שומרים על 'ראש פתוח' ומתי אתם מחפשים דרכים לאשר את מה שאתם כבר בכל מקרה חושבים.

מהן ההנחות המוקדמות שאיתן אני יוצא לצל-תלמיד?

• תלמידים יחטבו טלה "חנוני" אהראות טהם חכמים

• תלמידים טיוצאים אטיקור פרטני, אטעת טיאוב, ירטיטו מבודדים

הופכים סימני קריאה לסימני שאלה

כעת קראו את ההנחות המוקדמות שכתבתם ושימו בסופו של כל משפט סימן שאלה, וכתבו מדוע המשפט הזה לא בהכרח נכון.

• תלמידים יחטבו טלה חנוני אהראות טהם חכמים? אן בטוח, יכוא אהיות טכדית טיט כה

טרבות טא סקרנות טנטאאות כה הרבה טאאות זמ א ידי המורים עזמם תלמידים אן כהכרח

יתכייטו אהפזין ידע.

ממי הייתם רוצים ללמוד? בחירת התלמיד/ה

אתגר צל-תלמיד הוא מהלך חינוכי של מנהל/ת בית הספר וככזה יש לו השפעה גם עליכם וגם על הסביבה. מתוך הלך רוח של סקרנות, חשוב לייצר מהלך שבו בחירת התלמיד/ה תאפשר גם חווית למידה משמעותית וגם חוייה מיטיבה עבור הסביבה. התהליך הבא יכול לסייע לכם בבחירה זאת.

לעיתים תלמידים נכנסים לחדר המנהל/ת ומציפים בעיה, סוגיה שמטרידה אותם או משהו שהם היו מבקשים לשנות ביום הלימודים שלהם. פניה שכזאת היא הזדמנות מצויינת לאתגר "צל-תלמיד", משום שהיא מייצרת קשר לוגי פשוט בין הפניה של התלמיד/ה למנהל/ת לבין הבחירה בתלמיד/ה. יתכן כי מתוך הקשר זה יהיה קל יותר לבקש מאותם תלמידים לאפשר לכם להיות צל שלהם.

במידה ולא נמצאת על שולחנכם כרגע סוגייה שכזאת, או אם יש תלמיד או תלמידה שאתם סקרנים מאד לגבי האופן שבו הם חווים את יום הלימודים באופן כללי או בהקשר למטרת הלמידה הספציפית שניסחתם, העזרו בשאלות הבאות לשם בחירה מושכלת.

שימו לב מומלץ לעשות את התהליך הזה גם במקרה שברור לכם מדוע בחרתם בתלמיד או תלמידה מסויימים. תהליך זה עשוי לחשוף נקודות עיוורון הקיימות אצלכם בדרככם להיות צל-תלמיד באופן אמפתי עבור הסביבה כולה.

התלמיד/ה שחשבתי להיות צל שלו/ה:

כיתה:

כמה שנים בבית הספר הנוכחי:

מצב סוציאקונומי:

מצב לימודי:

תחומי עניין:

מאפיינים אישיים:

מאפיינים אחרים:

תהליך בחירת תלמיד/ה

מה מסקרן אותי לגביו/ה?

למה בחרתי בו/ה?

את מי כדאי לשתף בבית הספר? מי יכול/ה לעזור לי לראות נקודות עיוורון שלי?

למה חשוב לשים לב בהקשר של המורים והצוות?

התלמיד/ה שאני סקרן להיות צל שלו/ה

מי עלול להיות מאויים מהאתגר? למה? מה אפשר לעשות כדי לצמצם את האיום?

מה חשוב לקחת בחשבון בהקשר להורים? לשיחה איתם?

מי כדאי שיהיה היועץ/ת שלי באתגר? למה?

איזה מסר חשוב ספציפית שאגיד לתלמיד/ה הזה?

איך לדעתי התלמיד/ה יגיבו? איך כדאי להציג את האתגר? מי חשוב שיהיה נוכח?

תיאום יום הצל

תיאום יום הצל

שם התלמיד/ה: כיתה:

יש עוד מספר דברים שאתם צריכים לעשות לפני יום אתגר הצל. מצורפת רשימה שתוכל לסייע לכם לתאם, לקבל אישורים ולנהל את שאר הלוגיסטיקה סביב האתגר.

צ'קליסט תיאומים לשלב ההכנה

- בחרו תלמיד/ה.
- שתפו את המחנך/ת של התלמיד/ה ואת המורים הרלוונטיים.
- בררו עם התלמיד/ה האם הם מעוניינים בכך.
- קבלו את אישורם של ההורים (פעלו בהתאמה למצב המשפחתי).
- לאחר ששיתפתם את המחנכים והמורים שאתגר צל-תלמיד נוגע להם באופן אישי, שתפו את כלל הצוות במהלך שלכם ובהלך הרוח שלכם-סקרנות אמפתית.
- הודיעו לצוות כי לא תהיו פנויים ביום זה.
- בחרו איש/ת צוות שיהיו היועצים שלכם ליום זה (Study Buddy, ושיתו/ה תוכלו לחלוק את חוויות היום).
-
-
-
-
-
-
-
-
-

שיחה עם המזנכים והצוות

- חשוב שצוות בית הספר יהיה מעורב בתהליך אתגר-צל תלמיד ממספר טעמים:
- ← בשלב בחירת התלמיד חיוני שהמזנכים יהיו מעורבים כי הם יכולים לסייע בחשיפת נקודות עיוורון ולשאול שאלות חשובות על הבחירה שלכם בתלמיד/ה.
- ← למהלך זה יש ההשפעה אישית עליהם. כשמנהלים הם צל של תלמידים זה לא מהלך שמורה שנמצא בכיתה נשאר אדיש אליו ובצדק, זה אתגר שמוציא את כולם מאזור הנוחות ולכן נחוצים שיתוף ורגישות.
- ← יכול להיות שהתלמיד/ה שנבחרו לצל הם תלמידים שיש למורים קשר משמעותי איתם וחשוב שהם יהיו חלק ממהלך כזה עם התלמיד.
- ← יש מסר חינוכי עוצמתי כאשר המנהלים בוחרים לעשות מהלך כזה בבית הספר- זהו מודלינג להתבוננות אמפתית. מהלך כזה יכול לסייע בבניית אמון וביטחון פסיכולוגי בצוות כשהוא נעשה מתוך שיתוף וסקרנות אמפתית.
- עם מי מהצוות? מתי? אלו כבר סוגיות שצריך לשקול באופן ספציפי בכל אתגר צל-תלמיד עם ההקשר הייחודי לו.

שיחה עם התלמיד/ה

- חשוב להקדיש זמן ומחשבה לתכנון השיחה עם התלמיד/ה שחשבתם להיות צל שלו/ה. יתכן וכדאי יהיה לקיים שיחה מקדימה עם דמות בבית הספר שמכירה את התלמיד/ה ואפילו אולי לצרף אותה לשיחה. הפניה לתלמידים מצריכה רגישות והבנה שהמהלך עלול להיחוות כמאיים/מוזר.
- ← חשוב להציג את הרציונאל של האתגר, להגיד כי התלמידים הם 'המומחים' לענייני חוויות למידה ואתם לומדים מהם, דרך התבוננות על בית הספר מנקודת מבטם.
- הסבירו: "אני רוצה להיות תלמיד/ה ליום אחד כי ממש מעניין אותי לראות חוויה של תלמידים דרך העיניים שלך".
- ← התאימו את ההסבר לגיל ההתפתחותי ולמידת ההיכרות שלכם עם התלמיד/ה. חשוב לא "לנחות" על תלמידים, זה יהיה מאד מלחיץ אם מנהל/ת יקראו לתלמיד/ה לחדרו ויגידו פתאום שהם רוצים להיות צל שלהם. תכננו את השיחה ברגישות וכאמור, למעט מצב בו התלמיד/ה פנו אליכם ישירות. מומלץ שתהיה עוד דמות בשיחה שלתלמיד/ה יש קשר טוב איתה.
- ← הדגישו את הסקרנות שלכם, את העניין הרב שיש לכם בהתבוננות על בית הספר, לא מתוך המבט הרגיל שלכם. במידה וזה מתאים מבחינה התפתחותית, מבחינת ההקשר הספציפי וההעדפה האישית שלכם, אתם מוזמנים להציע לתלמיד/ה להיות ביום אחר צל שלכם.

שיחה עם ההורים

- כדאי לקחת בחשבון שעד שאתגר צל-תלמיד יהיה חלק אינטגרלי מהתרבות הבית ספרית ויהפוך להיות פרקטיקה ניהולית מוכרת במרחב הבית ספרי, הפעמים הראשונות מצריכות תיווך אינטנסיבי יותר.
- ← הקדישו מחשבה לאופן שבו מתאים לשתף את ההורים באתגר, על מנת שיחווה כפעולה מעצימה ולא מאיימת, הציגו את האתגר בהתלהבות וברגישות. היו לרגע בנעליהם של ההורים שפתאום רואים על צג הנייד את הטלפון של מנהל/ת בית הספר... יכול להיות שיהיה צורך בשיחה ראשונית של המורה איתם ואז שיחה שלכם, ויכול להיות שלא. התאימו את התכנון להקשר הספציפי.
- ← בשיחה הדגישו כי זאת לא תצפית, זה ניסיון שלכם לראות איך תלמידים בבית הספר חווים את מה שהצוות חושב שאמור להיטיב איתם, להיכנס ממש לנעליהם של התלמידים כדי ללמוד דרך העיניים שלהם על בית הספר, דרך זה שאתם הופכים להיות תלמידים ליום אחד. סביר להניח שזה יסיר הגנות כשתסבירו שגם אתם תצטרכו לרוץ בשיעור ספורט, לפתור תרגילים ולהתנתק מהטלפון הנייד שלכם בדיוק כמו התלמידים.

המטרה

מטרת יום הצל היא לא לצפות בשיעורים, אלא לאפשר לכם להיות משוקעים בחווית התלמידים. תכננו לבלות עם התלמיד/ה את כל יום הלימודים- מתחנת האוטובוס/הכניסה לבית הספר ועד לצלצול האחרון- למדו להכיר את התלמיד/ה. מטרה נוספת עבור מנהלים שזה לא האתגר הראשון שלהם הוא לשים לב להבדלים בין שתי החוויות.

הלך רוח

היו מכווני תלמיד/ה נסו לעשות כל מה שהתלמיד/ה עושה מבלי להפעיל שיפוטיות. היו סקרנים, שאלו שאלות פתוחות על מנת להבין את הצרכים שלו/ה, והמשיכו להתבונן דרך עיניים רעננות ומבט חדש.

פעילויות

1. פגשו את התלמיד/ה
2. היו צל
3. נסחו את מה שלמדתם

זמנים

תכננו לבלות יום למידה שלם בשלב הצל. במידה וזה נחוה כארוך מידי, הקדישו 4 שעות לכך מתחילת הבוקר (8:00-12:00).

אנשים שעשו את האתגר מספרים

זה מרתיע עבור מנהיגים. לשים את עצמנו
בנעליהם של אחרים זה קשה וממש לא פשוט

Eric Juli, Design Lab Early College High School

אנשים שעשו את האתגר מספרים

אנחנו מדברים הרבה על מה אנחנו חושבים
שהיא החוויה של התלמידים שלנו. למדתי
באמת מהו יום בחייו של תלמיד

Daniel Simon, Colts Neck High School

להתגבר על החששות נפגשים עם התלמיד/ה

אתגר הצל יכול להרגיש כמו לחוות מחדש את היום הלימודים הראשון שלכם. יתכן ותמצאו את עצמכם שואלים שאלות כמו מה כדאי לי ללבוש? איפה לשבת בהפסקה? ועל מה לדבר עם תלמידים. ההנחיות הבאות יסייעו לכם.

מה להביא ומה ללבוש

- נעלו ממש את הנעלים שלהם 😊 ביום האתגר נעלו נעליים שמתאימות ליום הלימודים.
- כבו את הטלפון הנייד שלכם.
- הכניסו לתיק את אביזרי הלימוד הנדרשים ליום לימודים זה, תצטרכו שיהיה לכם בתיק בדיוק מה שיש לתלמידים.
- אל תשכחו להצטייד במצלמה ובדפים לכתיבה (אם המצלמה היא בטלפון, שימו את הטלפון על מצב טיסה).

לשוחח

ככל שתפגינו יותר סקרנות, כך השיחות יזרמו באופן טבעי יותר. אם אתם נתקעים, אתם יכולים לשאול על המשפחה, חוגים, תקוות לעתיד, שיעורים מועדפים, מוסיקה שהם אוהבים או חוויה מהנה שחוו לאחרונה.

אנשים שעשו את האתגר מספרים

שנינו מעריצים את הביטלס וזה עזר לי לשבור

את הקרח ביום הצל

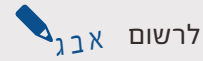
Eric Juli, Design Lab Early College High School

לראות את הדברים דרך העיניים של התלמידים שלכם להיות צל

היום אתם מתרגלים אמפתיה. היום עוסק בלחווה איך זה להיות תלמידים, כמו שתלמידים חווים בעצמם בכל יום לימודים. השתדלו להשתמש בכל החושים שלכם ושימו לב לפרטים, שאולי בנסיבות אחרות לא היו צדים את תשומת לבכם.

מספר דרכים לתעד את ההתבוננויות שלכם

וודאו כי אתם מתעדים את כל הפרטים שעשויים להעלות שאלות או תובנות בנוגע לצרכי התלמיד/ה שאתם צל שלו/ה היום. נסו לכתוב במהירות את הדברים בקולו של התלמיד, רשמו ציטוטים מעיניים. אל תדאגו עדיין בנוגע לפירוש של ההתבוננויות. שימו לב כי המטרה היא שתשתתפו בפעילויות, תחוו אותם בשונה מתצפית רגילה, ולכן סביר להניח שהרישומים שלכם יהיו קצרים.

כלי עזר (אופציונאלי)

קחו את עמודים 10-13 ליום הצל. השתמשו בהם על מנת לתעד בזמן אמת את מהלך הלמידה שלכם.

עמוד 13 הוא כרטיס תודה שמחולק גם הוא לרבעים. מלאו את ההיגדים מתוך מה שלמדתם באתגר זה. הכירו תודה לתלמיד/ה ותנו לו/ה את הכרטיס בסוף היום.

עמוד 10 מחולק לרבעים, לאחר שתקפלו אותם תקבלו מחברת קטנה שיש בה שאלות, ומקומות לרשום בהם את ההתבוננויות שלכם.

לראות את הדברים דרך העיניים של התלמידים שלכם להיות צל המשך

לרשותכם מספר כיווני חשיבה אשר יסייעו לכם לזכור למה כדאי לשים לב במהלך היום:

פעולות שתלמידים נוקטים בהן מספקות מידע רב בגלל שהן מדגישות את מה שרוצים להשיג באמצעותן, הן עוזרות להבין את המטרות שמאחוריהן. שימו לב אילו פעולות ותהליכים אתם עברתם, התלמיד/ה עובר/ת במהלך היום?
הסביבה מראה כיצד התלמידים משנים את האזור מסביבם כדי להתאימו לפעילויותיהם. התבוננו על מה שמאפיין את הכיתות, המסדרונות והאזורים האחרים בהם התלמידים מבליים את זמנם.
אינטראקציות בין התלמידים לבין אחרים יכולות לספר לנו הרבה. שימו לב- מהו האופי של האינטראקציות המיוחדות לעומת האינטראקציות הרגילות?
חפצים - תלמידים יכולים להשתמש בחפצים באופנים שלא התכוונו אליהם מלכתחילה (בכך הם משנים את המטרה והמשמעות שלהם). אילו חפצים ומכשירים יש לתלמידים בסביבתם, ובאיזה אופן הם קשורים לפעילותם?
אנשים - הנכם צופים בהתנהגויות, בהעדפות ובצרכים של בני אדם שונים בסביבת התלמיד/ה. מי האנשים שנמצאים בסביבה? מהם תפקידיהם והקשרים ביניהם? מהם הערכים והדעות הקדומות שלהם?

כמה שאלות אשר יסייעו לכם בהתבוננויות

- איך הרגשתי להיות תלמיד/ה ליום אחד?
- מה היה הרגע הכי כייפי של התלמיד/ה היום, ומה גרם לרגע הזה להיות כל כך מיוחד?
- מה היה הרגע הכי כייפי שלי ולמה?
- מה ראיתי שגרם לתלמיד/ה להרגיש לא בנוח, להיות חרד/ה או משועמם/ת? למה?
- מתי התלמיד/ה היה/היתה ממש מעורב/ת בלמידה?
- מתי /איפה/כיצד הרגשתי שהתוכן הנלמד קשור לעולם האמיתי של התלמיד? מתי לא? מתי הרגשתי שהלמידה קשורה לעולם האמיתי שלי?
- האם הזדמנויות הלמידה היו זהות עבור כל התלמידים?
- במהלך יום הלימודים איזה חוויות/הזדמנויות זימנו פיתוח של מיומנויות תוך אישיות ובינאישיות?
- מה למדתי על האופן שבו תלמידים לומדים בבית הספר? מה הפתיע אותי? מה התחדש לי?

אנשים שעשו את האתגר מספרים

הסתכלתי על מערכת השעות לפני כן וחשבתי:

זה הולך להיות יום קשוח

Trent Bowers, Worthington Schools

Blank writing area with horizontal lines and dotted lines for notes.

גאוגראפיה

על שם 'סיוט' סטודנט ואינטרנט, יאטמ מולטטל עמוקא זא ווארט

עולם אטעז טראגיקל

7

3

להתבונן

מה אתם רואים? שומעים?

למה אתם שמים לב?

Blank writing area with horizontal lines and dotted lines for notes.

2

כמה שאלות אשר יסייעו לכם בהתבוננויות:

- איך הרגשתי להיות תלמיד ליום אחד?
- מה היה הרגע הכי כיפי של התלמיד/ה היום, ומה גרם לרגע הזה להיות כל כך מיוחד? מה היה הרגע הכי כיפי שלי ולמה?
- מה ראיתי שגרם לתלמיד/ה להרגיש לא בנוח, להיות חרד/ה או משועמם/ת? למה?
- מתי התלמיד/ה היה/תה ממש מעורב/ת במידה?
- מתי/איפה/באיזה אופן הרגשתי שהתוכן הנלמד קשור לעולם האמיתי של התלמיד? מתי לא? מתי הרגשתי שהלמידה קשורה לעולם האמיתי שלי?
- האם הזדמנויות הלמידה היו זהות עבור כל התלמידים?
- במהלך יום הלימודים איזה חוויות/הזדמנויות זימנו פיתוח של מיומנויות תוך אישיות ובינאישיות?
- מה למדתי על האופן שבו תלמידים לומדים בבית הספר? מה הפתיע אותי? מה התחדש לי?

.....

שם/לינקטט סמ

.....

שם/לינקטט סמ

.....

אתר

Shadowing a Student a Challenging

אתגר-ללמוד

1

זיכרון

1

2

תודה שנתת
לי להיות חלק
מהיום שלך!

7

3

באמצעות זה שהייתי צל שלך היום למדתי ש...

התרגשתי מאד לראות ש...

המטרה

כעת, לאחר שבוודאי למדתם כמה דברים מעניינים, זה הזמן לנסות להבין מה כל זה אומר. קחו זמן להרהר בדברים **שראיתם, שמעתם והרגשתם**, הדבר יעזור לכם לחלץ תובנות מחוויות הצל.

הלך רוח

התייחסו לאתגרים כהזדמנויות.

להיות משוקעים כל כך בעולמם של תלמידים, יכולה להיות חוויה מציפה, מעייפת ומאתגרת. יתכן כי ראיתם שיש הרבה מקום לשיפור בכל הנוגע לאופן שבו תלמידים חווים את בית הספר שלכם ולאופן שבו הם לומדים. זה מצויין, היות וזה אומר שהייתם בנעליהם והבנתם אותם במידה כזאת שמאפשרת לכם לראות את הצרכים שלהם, ולחשוב באיזה אופן ניתן לתת להם מענה.

פעילויות

1. זהו את המחשבות והתצפיות המעניינות ביותר.
2. הפכו את התצפיות שלכם להזדמנויות.
3. שתפו אנשים נוספים בתובנות ובמחשבות שלכם (מורים, צוות חינוכי, יועצים ועוד).

זמנים

תכננו להקדיש לפחות שעה להתבוננות.

אנשים שעשו את האתגר מספרים

פתאום הבנתי כמה פעמים במהלך יום הלימודים תלמיד מרגיש אבוד, אבל לא מרגיש בנוח להרים את היד ולשאול, או לבקש מהמורה להאט

Bradford Hubbard, Antioch Community High School

צעד רביעי התבונן

ההתבוננויות, הציטוטים, השרבוטים והרשמים שלכם מיום הצל, יכולים להיות זרז מעורר השראה לשפור חווית הלמידה של התלמידים בבית הספר. הפרשנות שתתנו למה שלמדתם תוכל לעזור לכם לזהות הזדמנויות משמעותיות לשינוי חיובי.

להפוך התבוננויות להזדמנויות

השתמשו בדף זה על מנת להתחיל להפוך את ההתבוננויות שלכם להזדמנויות. כדאי לכם להתחיל מהדברים שרשמתם ב 5 דקות הרפלקציה שעשיתם בתום יום הצל.

ההזדמנות

אילו תהיות זה מעלה אצלכם?

הפרשנות

למה זה קורה?

ההתבוננות

למה שמתם לב? מה הרגשתם?
ראיתם? שמעתם?

המטרה אתם נמצאים בשלב שבו אתם יכולים להפוך את הלמידה שלכם למעשים. בהתבסס על ההזדמנויות שאיתרם, הצעד הבא הוא להתחיל לעשות שינויים קטנים בבית הספר, יתכן כי צעד זה מעורר מעט חששות, החלק הבא בערכת ההדרכה יתמוך במהלך זה.

הלך רוח היו "פצחנים" (Hacks) למרות שאולי אתם כבר להוטים לערוך שינויים גדולים כאן ועכשיו, אנחנו מציעים כי תתחילו דווקא ב"ניצחונות מהירים" - שהם קלים יותר להשגה ומתחילים לתת מענה מידי לבעיות. במקום לתכנן מהלך שלם של פיתרון יסודי וסדור לבעיה, "פצחו" כיווני שינוי קטנים, עשו ניסויים וקבלו עליהם פידבק מהיר.

- פעילויות**
1. ניצחונות מהירים באמצעות פעולות "פיצוח" (Hacks)
 2. כרטיסיות עם רעיונות לפיצוח
 3. תכנון הפיצוחים שלכם

זמנים פעילות זאת מתחילה "בקטן", כך שהיא לוקחת כשעה.

אנשים שעשו את האתגר מספרים

המשימה שלי השנה היתה להתחבר לתלמידים ולמורים.
זה קרה. המורים הרגישו מוערכים

Joan Valentine, John Adams Middle School

מהו "פיצוח"?

פיצוח הוא דרך לעצב מחדש את תרבות בית הספר באמצעות שימוש בניסויים קטנים הנקראים "Hacks" מלשון להיות האקרים, פצחנים. הכוונה היא לקחת רעיון גדול אבל להתמודד איתו באופן 'מצטבר', באמצעות ניסויים קטנים. בעמודים הבאים תוכלו ללמוד על פיצוחים דרך דוגמאות אמיתיות. הדוגמאות כוללות התבוננויות של מנהלים שעלו מתוך אתגר צל-תלמיד ופיצוחים שהם ניסחו כתוצאה מכך:

פיצוח של מנהל

במהלך יום הצל שלו אדריאן אדויניקולה מבית הספר היסודי ארווינג שם לב ש...:

תלמידים עושים כל כך הרבה עבודה שאנחנו לא רואים בכלל. אין שיתוף של תהליכי העבודה שהתלמידים עושים בכיתה.

המנהל רצה לעזור למשפחות ולקהילות לראות את תהליך הלמידה שהתלמידים עושים, לא רק את התוצר הסופי. המנהל בחר בפיצוח קטן שהפך את הלמידה של התלמידים לשקופה.

אם התבונה שלכם היתה שתלמידים זקוקים ליותר רפלקציה על תהליכי הלמידה שלהם אתם יכולים...

לארח תערוכה זמנית (Pop Up) של תלמידים

מה? עזרו לקהילת בית הספר לראות את הכח הטמון בהצגת עבודתם של תלמידים, בלי לעשות הפקות גדולות מידי.

איך? 1. אתרו כיתה שקורה בה משהו מעורר השראה שכדאי לחלוק אותו - פרוייקט כיתתי שתוכנן היטב, משהו שמייצג תשוקה גדולה של תלמידים ללמידה, תוצאה שיתופית - משהו שמדגים למידה משמעותית.

2. שוחחו עם המורים והתלמידים על השיתוף. מאיזה שיתוף הם יתרגשו אם הוא יופיע על הקיר? או אם הם יציגו אותו?

3. תכננו את ה Pop Up - בחרו זמן ומקום שיש בו הרבה קהל, למשל הפסקה גדולה.

4. אפשרו לכיתה להתמקד בהכנת התוכן בעוד שאתם דואגים ללוגיסטיקה.

5. הפיצו לעולם!

עוד פיצוח

פיצוח של מנהלת

במהלך יום הצל שלה ג'ופי טרמיאן, מבית הספר היסודי פטרסון, היא הבינה ש...:

”התרגשתי לראות את החיים מתוך נקודת המבט של אלו שאני מייצעת להם על בסיס יומיומי.”

היא רצתה להיות נגישה יותר לתלמידים שלה, לשמוע את הדעות שלהם ממקור ראשון. אז היא בחרה בפיצוח קטן והעבירה את שולחן העבודה שלה ליום אחד.

אם התובנה שלכם נוגעת בצורך לתת יותר מקום לקולם של התלמידים בבית הספר, אתם יכולים לנסות..

להעביר את השולחן שלכם מקום ליום אחד

מה? לראות את בית הספר מנקודת מבט אחרת, להפגין אמפתיה ולהרוויח תובנות באמצעות התבוננויות.

- איך?**
1. בחרו יום שאין לכם בו יותר מידי משימות.
 2. בחרו מקום במרחב הציבורי של בית הספר שבו תלמידים מבליים זמן במהלך יום הלימודים (מסדרון ראשי, ספרייה, אולם ספורט).
 3. קחו את העבודה שלכם, הטלפון ומחברת והקימו עמדת עבודה במרחב זה.
 4. התבוננו בכל מה שקורה במרחב זה במהלך היום.
 5. הרהרו על מה שראיתם ולמדתם.

אם התבונה שלכם היא בנוגע לצורך של תלמידים במערכות יחסים משמעותיות עם מבוגרים אתם יכולים לנסות...

← להביא תלמיד לישיבת צוות

מה?

להראות לתלמידים שהדעה שלהם חשובה. לעזור לתלמידים לחוש אמפתיה למורים ולהבין איך בית הספר עובד.

אם התבונה שלכם היא בנוגע לצורך של תלמידים במערכות יחסים משמעותיות עם מבוגרים אתם יכולים לנסות...

← 'לשכור' את התלמיד כיועץ

מה?

לקחת בחשבון את התבונות של התלמידים על מנת להפוך את הלמידה לרלוונטית יותר, ולחוש אמפתיה גדולה יותר לתלמידים.

איך?

1. בחרו ישיבת צוות. שתפו את הצוות שאתם רוצים להזמין תלמיד לישיבה, ועודדו אותם לשלב את התלמיד בשיח שיהיה.
2. הזמינו את התלמיד להשתתף בישיבה, ועודדו אותו להשתתף באופן פעיל.
3. ודאו כי לא מדובר בפגישה שהתכנים בה רגישים וחושפים פרטים אישיים של תלמידים אחרים.
4. לאחר הישיבה שוחחו עם התלמיד ועם הצוות- איך זה היה להם שתלמיד השתתף בישיבת הצוות? מה למדת?

איך?

1. בחרו פרוייקט שאתם כבר עובדים עליו החודש.
2. אתרו תלמיד שלא קל לו בלימודים.
3. בקשו מהתלמיד להיות יועץ שלכם לענייני הפרוייקט.
4. פגשו את התלמיד לפגישה אחד על אחד.
5. בקשו את עצתו של התלמיד בנוגע לפרוייקט.
6. הקשיבו יותר מאשר תדברו.

אם התבונה שלכם היא בנוגע לצורך של תלמידים במערכות יחסים משמעותיות עם מבוגרים אתם יכולים לנסות...

← לחקור את המשמעות של ציונים

מה?

להבין את המערך הנוכחי של הערכה, מה אנחנו מודדים באמצעות ציונים ולמה?

אם התבונה שלכם היא בנוגע לצורך של תלמידים במערכות יחסים משמעותיות עם מבוגרים אתם יכולים לנסות...

← להכיר לעומק

מה?

לפתח אמפתיה עמוקה לתלמיד/ה, ולהבין באיזה אופן ניתן לתמוך בו/ה טוב יותר.

איך?

1. אספו קבוצה של 3-5 מורים מתחומי דעת שונים. בקשו מהם להביא תוצרים שקשורים לציונים- מחוונים, ספרי לימוד.
2. ביחד, התבוננו ביכולות למידה עמוקות.
3. דונו: באיזה אופן היכולות הללו באות לידי ביטוי במערכת הציונים, ובאיזה אופן הן לא?
4. זום אאוט: מהן החוזקות והחולשות של האופן שבו אנחנו נותנים ציונים כיום?
5. ביחד, זהו פיצוחים, ניסויים קטנים שכל מורה יכול לנסות בהקשר לציונים והערכה.

איך?

1. בחרו תלמיד שלא קל לו בבית הספר.
2. הזמינו אותו לארוחת עשר אתכם.
3. שוחחו על התקוות והחלומות שלו- בתוך ומחוץ לבית הספר
4. התבוננו על מערכת השעות שלו ועל עומס המשימות הלימודיות שלו. ממה הוא הכי מתלהב? ממה פחות?
5. ביחד, שוחחו על האופן שבו חווית הלימודים יכולה להיטיב איתו יותר? להיות מותאמת יותר לצרכיו?
6. הרהרו במה שלמדתם. איזה התנהגויות ראיתם? מה היה לא צפוי?

אם התובנה שלכם היא בנוגע לצורך של תלמידים במערכות יחסים משמעותיות עם מבוגרים אתם יכולים לנסות...

← ליצור סקר "חי"

מה?

להיות עם היד על הדופק בנוגע למה קהילת בית הספר חושבת בנוגע לנושאים חשובים. להיות נגישים יותר למשוב.

אם התובנה שלכם היא בנוגע לצורך של תלמידים במערכות יחסים משמעותיות עם מבוגרים אתם יכולים לנסות...

← לבדוק את רשת הביטחון של התלמיד

מה?

לאתר את התלמידים שאין להם קשרים עם מבוגרים.

איך?

1. בחרו שאלה שאתם רוצים להבין יותר לעומק.
2. כתבו את השאלה הזאת על לוח קטן ועמדו במסדרון של בית הספר עם השאלה מוצגת.
3. הזמינו תלמידים לענות על השאלה- לכתוב את התשובה שלהם ולתלות על לוח/קיר או להגיד לך באופן ישיר.
4. אספו וערכו את התשובות ושתפו את הקהילה בהן.

איך?

1. במהלך פגישת צוות, ישיבה פדגוגית תלו את שמותיהם של כל התלמידים על הקיר.
2. תנו למבוגרים מדבקות זהות.
3. בקשו מכולם ללכת בשקט בחדר ולהדביק מדבקות ליד שמות של תלמידים שיש להם קשר אישי איתם.
4. שימו לב איזה תלמידים לא קיבלו אף מדבקה או מעט מדבקות.
5. ערכו סיעור מוחות לגבי דרכים להגיע אל התלמידים הללו, שאין להם קשר אישי עם מבוגרים בבית הספר.

כתבו תובנה אחת שהגעתם אליה:

שרטטו/צייירו איך הפיצוח הזה יכול להראות (אל תדאגו מכך שזה צריך להיות ציור "טוב" – העניין הוא להעביר את הרעיון ולא לצייר משהו יפה).

איך אתם יכולים לפצח את זה?

מה?

איך?

.1

.2

.3

.4

.5

מראה מקום וקריאה נוספת

Ginsberg, M.B. (February 2012). Stepping into a Student's Shoes. Educational Leadership, 69:5. Retrieved from <http://www.ascd.org/publications/educationalleadership/feb12/vol69/num05/Stepping-into-a-Student's-Shoes.aspx>

Pope, D. Brown, M., and Miles, S. (2015). Overloaded and Underprepared. JosseyBass. San Francisco.

Wiggins, G. (2014) "A veteran teacher turned coach shadows 2 students for 2days - a sobering lesson learned." Blog post retrieved from: <https://grantwiggins.wordpress.com/2014/10/10/a-veteran-teacher-turned-coach-shadows-2-studentsfor-2-days-a-sobering-lesson-learned>